

WIADOMOŚCI DIECEZJALNE

ORGAN KURJI DIECEZJALNEJ W KATOWICACH

I. Dział urzędowy.

101.

Sacra Paenitentiaria Apostolica

(Officium de indulgentiis)

Odpusty za „duchowe“ odwiedzenie Przenajśw. Sakramentu.

(Act. Ap. Sed. vol. XXVII. pag. 169.)

Przewielebne Duchowieństwo zechce szczególną uwagę zwrócić na niżej przytoczony dekret św. Penitencjarji, na podstawie którego chorzy i wszyscy inni, którzy z ważnych powodów P. Jezusa w kościele odwiedzić nie mogą, zyskać mogą odpust częściowy wzgl. zupełny przez duchowe uczczenie Przenajświętszego i wypełnienie w dekrete wyszczególnionych warunków. O przywileju niniejszym należy pouczyć wiernych, a przedewszystkiem chorych, przy każdej nadarzającej się sposobności.

DECRETUM

Satis innotescit plurium christianorum, pietate praestantium, laudabilis praxis, qui propter aliquem morbum aliasve iustas causas impediti, quominus ad ecclesiam accedere possint ut praesentes Iesum visitent, publicae adorationi expositum vel in sancto tabernaculo reconditum (quod quidem vehementer exoptant) et ita lucrari quoque indulgentias hisce visitationibus adnexas, in propria domo aut ibi ubi impedimentum eos detinet, talem visitationem explere student in spiritu fidei erga realem Iesu Christi praesentiam in Sacramento Altaris, recitantes quoque praescriptas preces, sibi persuadentes, divinum Redemptorem in immensa sui Cordis caritate benigne accepturum hunc pietatis actum eodem quippe modo, quo spiritualis

Communio Eidem est gratissima, quum Communio sacramentalis fieri nequeat.

Haec, alta quidem, in animo Suo revolvens, Ss-mus D. N. Pius divina Providentia Pp. XI, ob eximiam Eius, quae toti christianorum Orbi apprime agnita est, pietatem erga hoc Sacramentum, quaeque Ipsum impulit ad nihil prorsus negligendum, quod conferre posset ad Eiusdem cultum efficacius promovendum ac amorem in Ipsum ardentius refovendum, hanc praxim, iam admodum apud pios fideles invectam, peculiaribus indulgentiis locupletare statuit. Et optimo sane consilio, quum adamussim de praxi agatur quae hos fines directe respiciat sitque ob hanc rationem quam maxime a spiritus magistris commendata, utpote perapta ad vivide fidem iuvandam in hoc mysterium atque ad amorem ac grati animi sensus erga amantissimum humani generis divinum Redemptorem excitanda, qui ob infinitos Suae sapientiae thesauros ineffabilem modum invenit usque ad consummationem saeculorum manendi cum Suis creaturis, pretioso Suo sanguine redemptis, testatus Se delicias Suas in ipsis reperire.

Quapropter, in Audientia infrascripto Cardinali Paenitentiario Maiori die 23 mensis Februarii vertentis anni concessa, decrevit fideles omnes taliter visitationem Iesu Christi in Sacramento saltem corde contrito expleturos, et preces in Brevis Ap. sub die 3 Junii 1932 (Cf. Acta Apost. Sedis, vol. XXIV, p. 231 i Wiad. Diec. 1932, poz. 149) praescriptas scilicet quinque *Pater, Ave et Gloria* ad Iesum in Sacramento Altaris et semel has easdem preces ad mentem Summi Pontificis recitatuuros, quum rationes a propria voluntate alienae visitationem personalem impedirent, *toties quoties indulgentiam partialem quinque annorum* posse lucrari; *plenariam* quoque, suetis conditionibus, eisdem concessit *semel in hebdomada* lucrandam, si occurrentibus iisdem rerum adiunctis quotidie huiusmodi visitationem complere studuerint.

Praesenti in perpetuum valituro absque ulla Apostolicarum Litterarum in forma brevi expeditione et contrariis quibuslibet non obstantibus.

Datum Romae, ex Aedibus S. Paenitentiariae, die 12 Aprilis 1935.

L. Card. Lauri, Paenitentiarius Maior.

L. S. S. Lizio, S. P. Regens.

102.

*Konstytucja Apostolska
w sprawie Papieskiego Trybunału Penitencjarji.*

Dnia 25 marca w uroczystość Zwiastowania N.M.P. Ojciec św. ogłosił konstytucję apostolską zaczynającą się od słów „Quae divinitus nobis“, w której skreślił na nowo uprawnienia Papieskiego Trybunału Penitencjarji, mającego, jak wiadomo, władzę udzielania rozgrzeszeń i łask w sprawach sumienia. W ciągu wieków Sacra Poenitentiaria posiadała rozległe pełnomocnictwa w zakresie jurysdykcji pro foro externo. Pius X konstytucją „Sapienti Consilio“ z 1908 r. poddał Penitencjarję reorganizacji. Ogłoszony w 1917 r. kodeks prawa kanonicznego w artykule o trybunałach Kurji rzymskiej w kanonie 258 ustala w krótkości zakres kompetencji tego urzędu, podlegającego zwierzchnictwu kardynała wielkiego penitencjarza.

Konstytucja apostolska Piusa XI nawiązuje do konstytucji Benedykta XIV z 1744 r. Za pontyfikatu Benedykta XIV Penitencjarja otrzymała sekcję odpustów. Nowy dokument pontyfikalny zmierza przede wszystkim do tego, by praca tej tak bardzo doniosłej, jeżeli chodzi o dziedzinę sumień ludzkich, instytucji papieskiej, której przysługuje prawo uwalniania od win i kar kościelnych, zarezerwowanych Ojcu św., nie doznawała odwołań i opóźnień. Zawiera on dokładne wskazania co do osoby kardynała wielkiego penitencjarza, w której ucieleśnia się jurysdykcja i uprawnienia Penitencjarji.

Na szczególną uwagę zasługuje ponowne potwierdzenie przepisu dawniejszych konstytucyj apostolskich, że urząd kardynała wielkiego penitencjarza trwa nadal również po śmierci Papieża i że na wypadek zgonu wielkiego penitencjarza w okresie, gdy Stolica Piotrowa jest osierocona, Święte Kolegium winno niezwłocznie mianować któregoś z kardynałów jego następcą. Nowa konstytucja postanawia następnie, że w czasie interregnum w ważnych i nagłych wypadkach kardynał wielki penitencjarz może wydawać orzeczenia również w tych sprawach, dotyczących sumienia, które normalnie za życia Papieża zarezerwowane są Namiestnikowi Chrystusowemu. W związku z tem w czasie konklawe korespondencja, zaopatrzona w pieczęć Penitencjarji i zaadresowana do kardy-

nała wielkiego penitencjarza, winna mu być doręczona w nieotworzonych kopertach. W tej sprawie nowa konstytucja uchyla wydane w swoim czasie przez Piusa X zarządzenia co do konklawe. Natomiast kardynał penitencjariusz zaraz po pierwszej audjencji u nowoobranego Papieża obowiązany jest przedłożyć sprawozdanie w kwestji wydanych przez siebie decyzji, co do ważnych i pilnych obowiązków swego urzędu.

Co się zaś tyczy udzielania odpustów w okresie osierocenia Stolicy Apostolskiej, to nowa konstytucja potwierdza zarządzenia Piusa X, zawarte w jego konstytucji „Vacante Sede Apostolica“.

103.

W sprawie nabożeństwa do Matki Boskiej od Łez.

Doszło do wiadomości Kurji Diecezjalnej, że w tutejszej Diecezji rozpowszechnia się drukowane modlitwy do Matki Boskiej od Łez p. t. „Der Rosenkranz unserer l. Frau von den Tränen“. Według reskryptu Św. Officjum z 21. V. 1935 r. Nr. 4043/34 nabożeństwo to opiera się na urojonem tylko objawieniu pewnej Siostry, wobec czego Św. Kongregacja zakazała udzielić Imprimatur na druk wspomnianej modlitwy. Odnosny reskrypt brzmi:

„Imprimatur esse denegandum.

Haec enim devotio innititur assertis visionibus et revelationibus ejusdem Sororis Amaliae ex Instituto Missionalium a Crucifixo Salvatore omni serio fundamento destitutis.“

Zechce Wiel. Duchowieństwo podać powyższe do wiadomości wiernych tam, gdzie zachodzi tego potrzeba.

104.

Podziękowanie.

Podobało się Panu Bogu przywrócić mi zdrowie po ciężkiej bardzo chorobie. Mam nadzieję, że wkrótce po dokończeniu leczenia będę mógł wrócić do obowiązków, które mi Bóg powierzył wśród Was.

W czasie swojej choroby tyle od Was doznałem dowodów serdecznego przywiązania, troski i życzliwości, a przede wszystkim tyle pomocy przez modlitwy, Komunje św. i inne duchowe ofiary, że pewnością modły Wasze przyczyniły się do tego, że Bóg Wszechmocny przywrócił mi zdrowie.

To też obecnie, gdy niebezpieczeństwo za łaską Bożą minęło, serdecznie pragnę podziękować Wam wszystkim, ukochanym diecezjanom, stowarzyszeniom katolickim, zgromadzeniom zakonnym, organizacjom i władzom, a przede wszystkim braciom-kapłanom za Waszą troskę i miłość oraz za wielki dar modlitw, zanoszonych za mnie do Pana Boga.

Zapewniam Was, Ukochani, że, o ile mi Pan Bóg sił i życia udzieli, z tem większą radością współpracować będę z Wami nad wspólnym celem szerzenia chwały Bożej i zbawienia naszych dusz. W modlitwach zaś swoich i Mszach św. bardzo często polecać będę łaskowości i opiece Bożej tych wszystkich, którzy w chwilach ciężkiej próby tak żywe i po bożemu pojęte dali mi dowody swego przywiązania.

Katowice, dnia 22 maja 1935 r.

(—) † *Stanisław Adamski*
Biskup Katowicki.

105.

Dekret przyłączenia kolonii „Luboc” do parafji Jędrysek.

Po wysłuchaniu stron zainteresowanych i zdania Przewodniczącego Kapituły Katedralnej wyłączam niniejszem z parafji Koszęcin t. zw. kolonię Luboc i przyłączam ją do parafji Jędrysek w poniżej wymienionych granicach:

Nową granicę parafji Jędrysek odtąd tworzyć będzie:

1. na północ: potok Mała Paniew od dotychczasowej granicy parafji Jędrysek aż do granicy gminy Drutarnia;
2. na północny zachód: granica gminy Drutarnia aż do drogi publicznej, prowadzącej z Drutarni do granicy polsko-niemieckiej oraz droga wspomniana;
3. na zachód: państwowa granica polsko-niemiecka aż do granicy parafji Jędrysek.

Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem 1. VI. 1935 r.

Katowice, dnia 20 maja 1935 r.

Z polecenia

(—) † *Teofil Bromboszcz*
Biskup-Sufragan.

L. S.

(—) *Ks. Bieniek*
Kancelarz.

106.

Dekret przyłączenia kolonji „Książątka” do parafji Łaziska Górne.

Po wysłuchaniu zdania Prześwietnej Kapituły Katedralnej oraz stron zainteresowanych wyłączam niniejszem ze względów duszpasterskich kolonję t. zw. „Książątka” z parafji Gostyń i przyłączam ją w granicach obecnej gminy politycznej Łaziska Górne do parafji Łaziska Górne.

Dekret niniejszy wchodzi w życie w V-tą niedzielę po Wielkiejnocy roku bieżącego.

Katowice, dnia 15 maja 1935 r.

Z polecenia

(—) † *Teofil Bromboszcz*,
Wikariusz Generalny.

L. S.

(—) *Ks. Błeniek*,
Kancierz.

107.

Ustawa konstytucyjna z dnia 23 kwietnia 1935 r.

W Nr. 30 Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej ogłoszona została Ustawa konstytucyjna, według tekstu przyjętego ostatecznie przez Sejm, podług poprawek dokonanych w Senacie. Ustawa ta w dniu 23 kwietnia podpisana została przez Prezydenta Rzeczypospolitej i wszystkich członków Rządu. Podaje się niniejszem streszczenie Ustawy konstytucyjnej:

I. Art. 1—10 głoszą o ustroju Państwa Polskiego jako Rzeczypospolitej.

II. Art. 11—24 szczegółowo omawiają władzę Prezydenta Rzeczypospolitej.

III. Art. 25—30 określają zakres działalności Rządu.

IV. Art. 31—45 mówią o Sejmie.

V. Art. 46—48 wspominają o Senacie.

VI. Art. 49—57 wyjaśniają zasady ustawodawstwa państwowego.

VII. Art. 58—60 mówią o budżecie państwowym.

VIII. Art. 61—64 o siłach zbrojnych.

IX. Art. 64—71 podają zasady dotyczące wymiaru sprawiedliwości.

X. Art. 72—75 mówią o administracji państwowej.

XI. Art. 77 w 4-ech punktach zaznacza o kontroli państwowej.

XII. Art. 78—79 wspomina o stanie zagrożenia Państwa.

XIII. Art. 80 w 5-ciu punktach mówi o zmianie Konstytucji.

XIV. Wreszcie Art. 81 w 3-ch punktach podaje przepisy końcowe.

Art. 81 (1) określa: „Niniejsza ustawa konstytucyjna wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.“

Art. 81 (2) zastrzega: „Jednocześnie uchyla się ustawę z dnia 17 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 44 poz. 267) wraz ze zmianami, wprowadzonymi ustawą z dnia 2 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 78 poz. 442) z wyjątkiem art. 99, 109—118 oraz 120.

Treść tych pozostawionych artykułów dawnej Konstytucji, które nadal obowiązywać mają według Ustawy konstytucyjnej z dnia 24 kwietnia 1935 roku, jest następująca:

Art. 99. Rzeczpospolita Polska uznaje wszelką własność, czy to osobistą poszczególnych obywateli, czy zbiorową związków obywateli, instytucji ciał samorządowych i wreszcie samego Państwa, jako jedno z najważniejszych podstaw ustroju społecznego i porządku prawnego, oraz poręcza wszystkim mieszkańcom, instytucjom i społecznościom ochronę ich mienia, a dopuszcza tylko w wypadkach, ustawa przewidzianych, zniesienie lub ograniczenie własności czy to osobistej, czy to zbiorowej, ze względów wyższej użyteczności; za odszkodowaniem. Tylko ustawa może postanowić, jakie dobra i w jakim zakresie, ze względu na pożytek ogółu, mają stanowić wyłącznie własność Państwa, oraz o ile prawa obywateli i ich prawnie uznanych związków do swobodnego użytkowania ziemi, wód, minerałów i innych skarbów przyrody — mogą, ze względów publicznych, doznać ograniczenia.

Ziemia, jako jeden z najważniejszych czynników bytu narodu i Państwa, nie może być przedmiotem nieograniczonego obrotu. Ustawy określa przysługujące Państwu prawo przymusowego wykupu ziemi, oraz regulowania obrotu ziemią, przy uwzględnieniu zasady, że ustrój Rzeczypospolitej Polskiej ma się opierać na zdolnych do prawidłowej wytwórczości i stanowiących osobistą własność gospodarstwach rolnych.

Art. 109. Każdy obywatel ma prawo zachowania swej narodowości i pielęgnowania swojej mowy i właściwości narodowych.

Osobne ustawy państwowe zabezpieczą mniejszościom w Państwie Polskiem pełny i swobodny rozwój ich właściwości narodowościowych przy pomocy autonomicznych związków mniejszości o charakterze publiczno-prawnym, w obrębie związków samorządu powszechnego.

Państwo będzie miało w stosunku do ich działalności prawo kontroli oraz uzupełnienia w razie potrzeby ich środków finansowych.

Art. 110. Obywatele polscy, należący do mniejszości narodowościowych, wyznaniowych lub językowych, mają równe z innymi obywatelami prawo zakładania, nadzoru i zawiadywania swoim własnym kosztem zakładów wychowawczych, oraz używania w nich swobodnie swej mowy i wykonywania przepisów swej religii.

Art. 111. Wszystkim obywatelom poręcza się wolność sumienia i wyznania. Żaden obywatel nie może być z powodu swego wyznania i przekonań religijnych ograniczony w prawach, przysługujących innym obywatelom.

Wszyscy mieszkańcy Państwa Polskiego mają prawo wolnego wyznawania zarówno publicznie jak prywatnie swej wiary i wykonywania przepisów swej religii lub obrządku, o ile to nie sprzeciwia się porządkowi publicznemu ani obyczajności publicznej.

Art. 112. Wolności wyznania nie wolno używać w sposób przeciwny ustawom. Nikt nie może uchylać się od spełnienia obowiązków publicznych z powodu swoich wierzeń religijnych. Nikt nie może być zmuszony do udziału w czynnościach lub obrzędach religijnych, o ile nie podlega władzy rodzicielskiej lub opiekuńczej.

Art. 113. Każdy związek religijny, uznany przez Państwo, ma prawo urządzać zbiorowe i publiczne nabożeństwa, może samodzielnie prowadzić swe sprawy wewnętrzne, może posiadać i nabywać majątek ruchomy i nieruchomy, zarządzać nim i rozporządzać; pozostaje w posiadaniu i używaniu swoich fundacji i funduszy, tudzież zakładów dla celów wyznaniowych, naukowych i dobroczynnych. Żaden związek religijny jednak nie może stawiać w sprzeczności z ustawami państwa.

Art. 114. Wyznanie rzymsko-katolickie, będące wyznaniem przeważającej większości narodu, zajmuje w Państwie naczelne stanowisko wśród równouprawnionych wyznań.

Kościół Rzymsko-Katolicki rządzi się własnymi prawami. Stosunek Państwa do Kościoła będzie określony na podstawie układu ze Stolicą Apostolską, który podlega ratyfikacji przez Sejm.

Art. 115. Kościoły mniejszości religijnych i inne prawnie uznane związki religijne rządzą się same własnymi ustawami, których uznania państwo nie odmówi, o ile nie zawierają postanowień sprzecznych z prawem.

Stosunek Państwa do tych kościołów i wyznań będzie ustalany w drodze ustawowej po porozumieniu się z ich prawnymi reprezentacjami.

Art. 116. Uznanie nowego lub dotąd prawnie nieuznanego wyznania nie będzie odmówione związkom religijnym, których urządzenia, nauka i ustrój nie są przeciwne porządkowi publicznemu ani obyczajności publicznej.

Art. 117. Badania naukowe i ogłaszanie ich wyników są wolne. Każdy obywatel ma prawo nauczać, założyć szkołę lub zakład wychowawczy i kierować nim, skoro uczyni zadość warunkom, w ustawie przepisany, w zakresie kwalifikacji, bezpieczeństwa powierzonych mu dzieci i lojalnego stosunku do Państwa.

Wszystkie szkoły i zakłady wychowawcze, zarówno publiczne jak i prywatne, podlegają nadzorowi władz państwowych w zakresie, przez ustawy określonym.

Art. 118. W zakresie szkoły powszechnej nauka jest obowiązkowa dla wszystkich obywateli Państwa. Czas, zakres i sposób pobierania tej nauki określi ustawa.

Art. 120. W każdym zakładzie naukowym, którego program obejmuje kształcenie młodzieży poniżej lat 18, utrzymywanym w całości lub w części przez Państwo lub ciała samorządowe, jest nauka religii dla wszystkich uczniów obowiązkową. Kierownictwo i nadzór nauki religii w szkołach należy do właściwego związku religijnego z zastrzeżeniem naczelnego prawa nadzoru dla państwowych władz szkolnych.

Ustawa o pielęgniarstwie.

Dnia 21. II. 1935 wydano na mocy art. 44 Konstytucji ustawę o pielęgniarstwie, ogłoszoną w Dzienniku Ustaw R. P. 1935 poz. 199, z której poniżej przytaczamy najważniejsze artykuły:

I. Wykonywanie praktyki pielęgniarskiej.

Art. 1. Przez praktykę pielęgniarstwa rozumie się zawodowe wykonywanie następujących czynności:

- a) pielęgnowanie chorych w zakładach leczniczych i domach prywatnych,
- b) wykonywanie zleceń lekarza przy chorych,
- c) pracę w zakładach leczniczych, instytucjach zapobiegawczych, zakładach opiekuńczych, instytucjach społecznych, szkołach, zakładach przemysłowych oraz domach prywatnych w zakresie szerzenia higieny ogólnej i osobistej, zwalczania epidemii oraz zapobiegania chorobom.

Art. 2. (1) Do wykonywania praktyki pielęgniarstwa uprawnione są jedynie osoby, które uzyskały prawo praktyki pielęgniarstwa na zasadzie ustawy niniejszej. Osobom tym przysługuje również wyłączne prawo używania tytułu pielęgniarki.

Art. 3. (1) Prawo wykonywania praktyki pielęgniarstwa może być stałe lub czasowe.

(2) Stałe prawo wykonywania praktyki pielęgniarstwa mają osoby, które posiadają obywatelstwo polskie i dyplom szkoły pielęgniarstwa, przewidziany w art. 10 i 11.

Art. 8. Pielęgniarki zaliczają się do kategorii pracowników umysłowych i korzystają z praw i obowiązków, ustawowo przepisanych dla tej kategorii pracowników.

Art. 9. Ustawa niniejsza nie narusza w niczem praw osób, uprawnionych do wykonywania praktyki lekarskiej, felczerskiej i położniczej.

II. Szkoły pielęgniarstwa.

Art. 10. (1) Państwowe, publiczne i prywatne szkoły pielęgniarstwa mogą być otwierane i prowadzone tylko na podstawie zezwolenia Ministra Opieki Społecznej.

(2) Minister Opieki Społecznej ustali w drodze rozporządzenia warunki niezbędne dla uzyskania zezwolenia na otwarcie szkoły pielęgniarstwa.

Art. 11. (1) Minister Opieki Społecznej zatwierdza statut szkoły pielęgniarstwa, regulamin rady szkolnej, program i system nauczania, regulamin egzaminu końcowego i wzór dyplomu.

(2) Nauczanie w szkole pielęgniarstwa winno trwać przynajmniej dwa i pół lat.

(3) Przepisy, dotyczące statutow, regulaminów oraz programu nauczania, zostaną ustalone w drodze rozporządzenia przez Ministra Opieki Społecznej.

Art. 12. Szkoły pielęgniarstwa mogą być zakładane jedynie w miejscowościach, które posiadają odpowiednie warunki do szkolenia uczennic tak teoretycznego, jak i praktycznego w pielęgnowaniu chorych i opiece społeczno-higienicznej.

Art. 15. (1) Warunki, którym winny odpowiadać kandydatki, wstępujące do szkół pielęgniarstwa, są następujące:

- a) ukończone przynajmniej gimnazjum lub wykształcenie, uznane przez władzę właściwą jako równorzędne,
- b) ukończony 18, a nieprzekroczony 30 rok życia,
- c) odpowiednie właściwości psychiczne i uzdolnienie fizyczne,
- d) nieskazitelna przeszłość.

(2) Minister Opieki Społecznej może na wniosek dyrektorki szkoły pielęgniarstwa zezwolić w drodze wyjątku na przyjęcie kandydatki, która przekroczyła 30 rok życia.

Art. 17. (1) Minister Opieki Społecznej sprawuje nadzór nad szkoleniem kandydatek do zawodu pielęgniarstwa, a w miarę potrzeby zarządza przeszkolenie pielęgniarek oraz osób, wymienionych w art. 20 ust. (3) i (4) na okresowych kursach uzupełniających.

(2) Uprawnienia te może Minister Opieki Społecznej przekazać w całości lub części wojewódzkim władzom administracji ogólnej.

III. Postanowienia przejściowe.

Art. 19. Równoznaczne z dyplomem szkoły pielęgniarstwa, przewidzianej w art. 10 i 11, są:

1. uzyskane przed wejściem w życie ustawy niniejszej:

- a) świadectwo ze złożonego państwowego egzaminu pielęgniarstwa w myśl rozporządzenia Ministra Zdrowia Publicznego w przedmiocie państwowych egzaminów pielęgniarstwa z dnia 27 listopada 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 127, poz. 1049), zmienionego rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 24 grudnia 1931 r. (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 6, poz. 38),
- b) świadectwo złożenia egzaminu pielęgniarstwa w myśl wydanych przez b. państwa zaborcze przepisów, obowiązujących na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego oraz górnośląskiej części województwa śląskiego,
- c) świadectwo ukończenia szkoły pielęgniarstwa Stowarzyszenia Pań Ekonomek św. Wincentego à Paulo w Krakowie;

2. świadectwo złożonego egzaminu pielęgniarstwa, uzyskane zgodnie z art. 20 ustawy niniejszej.

Art. 20. (1) Egzaminy, uprawniające do uzyskania prawa praktyki na zasadzie art. 19 pkt. 2, odbywać się będą w ciągu lat czterech od wejścia w życie ustawy niniejszej przed komisją egzaminacyjną przy urzędach wojewódzkich.

(2) Program, terminy egzaminów i sposób przeprowadzenia egzaminów oraz skład komisji egzaminacyjnej ustali Minister Opieki Społecznej w drodze rozporządzenia.

(3) Do egzaminu dopuszczone będą osoby, posiadające obywatelstwo polskie, które przed wejściem w życie ustawy niniejszej:

- a) ukończyły dwuletnią szkołę pielęgniarstwa o zatwierdzonym przez właściwe ministerstwo statucie i programie,
- b) ukończyły szkołę pielęgniarstwa, zatwierdzoną w myśl wydanych przez b. państwa zaborcze przepisów, obowiązujących na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego oraz górnośląskiej części województwa śląskiego,
- c) ukończyły najmniej sześciomiesięczne kursy pielęgniarские i wykazały się dwuletnią pracą zawodową pielęgniarską,
- d) wykazały się pięcioletnią pracą zawodową pielęgniarską szpitalną lub higieniczno-zapobiegawczą, przyczem kursy pielęgniarские mogą być zaliczone jako praca zawodowa pielęgniarская, licząc jeden miesiąc kursu za 6 miesięcy pracy zawodowej. Minister Opieki Społecznej ustali w drodze rozporządzenia, które kursy mogą być zaliczone jako praca zawodowa,
- e) wykazały się czteroletnią pracą zawodową pielęgniarską, pod warunkiem uzupełnienia brakującego roku pracy zawodowej przez odbycie kursu, wymienionego w art. 17.

(4) Ponadto do egzaminu dopuszczone będą osoby, posiadające obywatelstwo polskie, znajdujące się w okresie próbnym (postulacie) lub nowiciacie, zgłoszone przez zgromadzenia zakonne w ciągu 3 miesięcy od wejścia w życie ustawy niniejszej, pod warunkiem, że przed przystąpieniem do egzaminu przejdą przeszkolenie, które ustali rozporządzenie wykonawcze, i w czasie składania egzaminu będą należały do zgromadzenia zakonnego.

(5) Osobom, które posiadają warunki do przystąpienia do egzaminu pielęgniarского, wojewódzka władza administracji ogólnej wyda, do czasu złożenia egzaminu, czasowe zezwolenie na wykonywanie praktyki pielęgniarskiej, nie dłużej jednak, jak do dnia 1 stycznia 1939 r.

Art. 23. Przepisy ustawy niniejszej nie naruszają szczególnych uprawnień, przewidzianych w umowach międzynarodowych, w warunkach i granicach, w umowach tych ustalonych.

Art. 25. (1) Ustawa niniejsza wchodzi w życie po upływie trzech miesięcy od dnia ogłoszenia.

(2) Równocześnie tracą moc obowiązującą wszystkie dotychczasowe przepisy, normujące wykonywanie praktyki pielęgniarskiej, a w szczególności przepisy o państwowych egzaminach pielęgniarских.

109.

Zapowiedzi małżeństw w b. zaborze austriackim.

W uzupełnieniu „Instrukcji w sprawie przygotowania do ślubu i zapowiedzi“ („Wiad. Diec.“ 1935 poz. 67) wyjaśniamy na życzenie Urzędu Wojewódzkiego, że proboszczowie części Cieszyńskiej powinni jako urzędnicy stanu cywilnego ściśle

przestrzegać przepisów prawa państwowego. Wobec § 71 i 69 k. c. a. nie mogą parafje liczące ponad 5000 dusz zrobić użytku z przywileju ogłaszania zapowiedzi na drzwiach kościelnych i sposób ogłoszenia zapowiedzi powinien odpowiadać przepisom państwowym. Zapowiedzi przy małżeństwach mieszanych odbędą się w formie dotychczasowej bez podania wyznania nowożeńców.

110.

O przestrzeganiu przepisów Kodeksu Cywilnego przy udzielaniu ślubów.

Władze administracyjne i Sądy zwróciły na to uwagę, że na Śląsku Cieszyńskim księża w drodze delegacji udzielają ślubu nupturjentom, pochodzącym z Górnego Śląska, bez przestrzegania przepisów §§ 1314, 1686 i 1669 prusk. kod. cyw. W myśl tychże przepisów winien każdy wdowiec (lub wdowa), który ma dzieci z pierwszego małżeństwa, przed powtórnem wstąpieniem w związek małżeński przeprowadzić podział wspólnego z dziećmi majątku i przedłożyć urzędnikowi Stanu Cywilnego odnośne poświadczenie Sądu Opiekuńczego lub zezwolenie na przeprowadzenie tego podziału po zawarciu małżeństwa.

Wprawdzie przepisy te nie obowiązują na Śląsku Cieszyńskim, ale należy je przestrzegać w interesie dzieci małoletnich, dla których z nieprzestrzegania ich mogą powstać dotkliwe szkody majątkowe, a oprócz tego może Sąd odebrać matce lub ojcu władzę rodzicielską.

111.

W sprawie metryk „urzędowych.”

Na różne zapytania Wiel. Urzędów Parafjalnych wyjaśnia Kurja Diecezjalna, że Urzędy Parafjalne górnośląskiej części Diecezji jako Urzędy Stanu Cywilnego nie są zobowiązane do bezpłatnego wystawiania metryk „urzędowych“ z czasów przed 1. X. 1874 na żądanie zagranicznych placówek konsularnych w Polsce, o ile wspomniane placówki nie wykażą, o jakie cele „urzędowe“ chodzi, albo o ile Kurja Diecezjalna wzgl. Urząd Wojewódzki przez Kurję Diecezjalną wystawienia bezpłatnego metryki nie zażąda. W wypadkach wątpliwych należy się zwró-

cić do Kurji Diecezjalnej o informacje. Jeżeli jednak chodzi o wystawienie metryk w celach prywatnych dla osób ubogich, Wiel. Urzędy Parafjalne zechcą prośbie petentów zadośćuczynić bez żądania taks.

112.

Zbiórki publiczne na cele kościelne

W uzupełnieniu rozporządzenia o zbiórkach publicznych na cele kościelne (cfr. Wiad. Diec. 1934, poz. 169) i rozporządzenia Min. Spraw Wewn. o sposobach przeprowadzenia zbiórek publicznych (cfr. Wiad. Diec. 1934, poz. 170) podaje się do wiadomości, że na mocy porozumienia między Episkopatem Polskim i Ministerstwem Spraw Wewnętrznych *każdy*, który pragnie starać się u Władz Administracyjnych o pozwolenie na publiczne zbiórki na cele kościelne, powinien poprzednio uzyskać na zbiórkę zgodę właściwej Kurji Diecezjalnej i tę zgodę, wyrażoną na piśmie, dołączyć do swojego podania do Władz Administracyjnych.

113.

Zapisanie P. Prezydenta R. P. jako ojca chrzestnego.

Przyjął się zwyczaj, że rodzice przy narodzeniu przynajmniej siódmego potomka płci męskiej zwracają się do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej z prośbą o przyjęcie godności ojca chrzestnego dla tego syna. Przew. Ks. Ks. Proboszczowie zechcą w takich wypadkach dopilnować, aby nie zapisywano P. Prezydenta R. P. jako ojca chrzestnego do księgi chrztów, dopóki rodzice dziecka nie wykażą się odpowiednim dokumentem, stwierdzającym zezwolenie P. Prezydenta na takową prośbę.

114.

W sprawie zgłoszeń do Śl. Seminarjum Duchownego.

Komunikat w sprawie zgłoszeń do Seminarjum Duchownego z roku ubiegłego („Wiad. Diec.“ 1934, numer czerwcowy, poz. 131, str. 207 i nast.) pozostaje w mocy także na rok bieżący.

Przewiel. Księża Proboszczowie i Katecheci zechcą zawiadomić o treści komunikatu tych swoich parafjan wzgl. uczniów,

k którzy przypuszczalnie zamierzają zgłosić się do Seminarjum Duchownego, szczególnie uprasza się zwrócić im uwagę na to, że zgłoszenia, wpływające do Rektoratu Seminarjum Śląskiego po upływie 10 lipca, nie będą rozpatrywane. Termin osobistego przedstawienia się w Kurji Diecezjalnej w Katowicach będzie wyznaczony na okres pomiędzy 15 a 17 lipca i podany do wiadomości drogą komunikatu, który ukaże się w „Gościu Niedzielnym“ z początkiem lipca.

Przew. Księżom zwraca się uwagę na to, że świadectwa moralności należy przesłać wprost do Rektoratu Seminarjum Duchownego, petentom zaś uprasza się wręczyć tylko poświadczenie tej treści, iż poprosili o świadectwo moralności.

Księża Katecheci zechcą świadectwa moralności przesłać bezwarunkowo przed swoim wyjazdem na wakacje, gdyż nie nadsyłając świadectwa do 10 lipca, naraziliby petenta na nieuwzględnienie wniosku.

Świadectwa moralności zechcą Przew. Księża wystawiać jaknajsumienniej, z pominięciem wszelkich względów osobistych, mając na oku jedynie sprawę Bożą i dobro Kościoła. To też żadną miarą nie wystarczyłyby uwagi sumaryczne, lecz świadectwa winny odpowiadać ściśle i szczegółowo na pytania kwestjonariusza, ogłoszonego w Wiad. Diec. z r. 1932 (numer czerwcowy, poz. 101, str. 249 i 250) i opierać się na gruntownem zbadaniu tak petenta, jakoteż jego rodziny.

Szczególnie gruntownie należy traktować informacje o rodzinie petenta, gdyż doświadczenie uczy, że praca wychowawcza Seminarjum Duchownego z rzadkimi wyjątkami nie zdoła wyrównać braków zasadniczych, które mają swoje źródło w nieodpowiednim środowisku, w jakim petent kształtował się duchowo już przed wstąpieniem do Seminarjum Duchownego.

Z największą powagą należy podkreślić, że wybór godnych kandydatów kapłaństwa zasadniczo odbywa się już przy samem przyjmowaniu maturzystów do Seminarjum Duchownego. Ciężar odpowiedzialności za ten wybór spada w większej mierze na Księży Proboszczów i Katechetów, gdyż tylko na ich świadectwach może się opierać decyzja o przyjęciu.

115.

***Wykonywanie funkcji subdiakona in Missa solemni
przez kleryków święceń niższych.***

Wielebnemu Duchowieństwu przypomina się dekret św. Kongregacji Obrządków z dnia 14 marca 1906, w myśl którego mogą *klerycy*, chociażby tylko Tonsurę otrzymali, *in casu necessitatis* wykonywać in Missa solemni funkcję *subdiakona* (*nigdy jednak diakona!*), z następującymi wszelako ograniczeniami:

- a) sine manipulo,
- b) aquam ante Offertorium in calicem non infundant,
- c) calicem infra actionem nunquam tangant, neque pallam removeant aut reponant,
- d) post ablutionem calicem non abstergant.

Per analogiam mogą subdiakoni sprawować funkcje diakona, lecz bez stuly, a przed Ewangelią nie wolno im śpiewać Dominus vobiscum. (C. f. Rozp. Adm. Ap. 1925, poz. 428).

Zaznacza się, że w każdym wypadku, w którym Przewielebni Księża zamierzają w myśl powyższego dekretu wezwać kleryków do wykonywania asysty, należy przedtem zwrócić się do Kurji Diecezjalnej o stwierdzenie autorytatywne, iż zachodzi rzeczywiście casus necessitatis.

116.

***Wakacyjne praktyki religijne alumnów Seminarjum
Duchownego.***

Przewielebnemu Duchowieństwu przypomina się w związku ze zbliżającymi się wielkimi wakacjami zarządzenie z r. 1932 („Wiad. Diec.“ poz. 43; str. 123) w sprawie wakacyjnych praktyk religijnych alumnów.

117.

Poszukiwanie metryki.

Poszukuje się metryki urodzenia i chrztu Fryderyka Edwarda *Spitzer'a*, który się urodził około r. 1826 w bliżej nieznanej miejscowości. Wielebne Urzędy Parafjalne zechcą zbadać

księgi metrykalne i w razie odnalezienia przesłać jednośną metrykę wraz z podaniem kosztów do Kurji Diecezjalnej w Katowicach.

118.

Konkurs.

Rozpisuje się niniejszem konkurs na parafje *Mysłowice* i *Brenna*. Wnioski z dołączonem świadectwem obywatelstwa polskiego oraz życiorysem należy przesłać do Kurji Diecezjalnej do dnia 5 lipca rb.

119.

Personalja.

Zmarł:

Ks. Franciszek Ksawery *Krupkowski*, kapelan OO. Bonifratrów w Bogucicach, przynależny do diecezji Gnieźnieńsko-Poznańskiej, dnia 22 maja 1935 r.

Mianowany:

Ks. Jan *Skulina*, proboszcz w Brennej, wicedziekanem dekanatu Skoczowskiego.

Instytucję kanoniczną otrzymali:

Ks. Michał *Brzoza* na probostwo w Lubszy.

Ks. Paweł *Macierzyński* na probostwo w Starym Bieruniu.

W stan spoczynku przechodzi:

Ks. Jan *Skulina*, proboszcz w Brennej, z dniem 1-go lipca 1935 r.

II. Dział Akcji Katolickiej.

120.

Regionalne kursy Akcji Katolickiej.

Celem przygotowania terenu pod mające powstać P.A.K. (Parafjalna Akcja Katolicka), zorganizował Diecezjalny Instytut Akcji Katolickiej w I-szem półroczu 1935 szereg regionalnych kursów Akcji Katolickiej dla zarządców i delegatów Oddziałów Katolickiego Stowarzyszenia Mężów, Kobiet, Młodzieży męskiej i żeńskiej. Kursy odbyły się w następujących ośrodkach: Piekary (5. V.), Tarnowskie Góry (12. V.), Lubliniec (19. V.), Wodzisław (26. V.), Żory (30. V.) i Cieszyn (1. VI.). Na czerwiec projektowane są kursy: 16. VI. w Knurowie, 23. VI. w Lubomiu, 29. VI. w Bielsku.

Dalsze kursy przewidziane są na II półrocze b. r. Po ukończeniu tego cyklu kursów, Diecezjalny Instytut przystąpi do zakładania P. A. K., czyli zespołu prezesów i delegatów poszczególnych stowarzyszeń A. K. w parafii.

Instrukcję obszerną w tej sprawie wysłał D. I. A. K. do wszystkich Ks.Ks. Proboszczów.

121.

Tegoroczne hasło Akcji Katolickiej.

Od maja b. r., to jest od zakończenia Roku Jubileuszowego, Akcję Katolicką w Polsce obowiązuje hasło:

„Rodzina w świetle prawa przyrodzonego, Objawienia i nauki Kościoła.”

Zewnętrzna propaganda tego hasła nastąpi w święto Chrystusa Króla. Przez cały rok praca nad tym tematem prowadzona będzie w stowarzyszeniach A. K. przez studjowanie

i pogłębianie znajomości tego zagadnienia oraz przez praktyczne prace apostołskie nad odnowieniem ducha chrześcijańskiego w rodzinach katolickich.

Przew. Ks. Ks. Asystentom Kościelnym, którym prawie zawsze przypadnie w udziale krótkie przemówienie z tej dziedziny, polecamy jako materiał pomocniczy:

Pius XI: Encyklika „Casti connubii“;

Kępińska: Świadome macierzyństwo;

Warol T. J.: Rodzice i dzieci;

Mäder: Wielka tajemnica;

Szkoła Czynu Nr. 23 i 24;

Ruch katolicki — numery bieżące.

Diec. Instytut Akcji Katolickiej
w Katowicach.

122.

Druga część Podręcznika Akcji Katolickiej.

W ostatnich dniach ukazał się drugi tom znanego ogólnie podręcznika Akcji Katolickiej Civardi'ego z podtytułem „Praktyka“. Pierwszy tom zawierał „zasady“. Rzecz polecenia ze wszechmiar godna dla wszystkich, którzy się Akcją Katolicką interesują i praktycznie ją uprawiają.

Wprawdzie książka zawiera dużo stosunkowo specyfików z Włoch, które jej służyły jako tło, niemniej jednak bardzo sporo znajdzie się w niej wskazówek praktycznych odpowiadających warunkom i stosunkom naszemu. Szczególnie gruntownie opisuje autor cztery wielkie organizacje podstawowe Akcji Katolickiej: mężów, kobiet, młodzieży męskiej i żeńskiej oraz ich posłannictwo społeczne i rodzaje apostołstwa jakie każdej z nich najbardziej odpowiada. Dlatego ten II tom Civardi'ego polecamy gorąco duszpasterzom i kierownikom świeckim Akcji Katolickiej ze sfer inteligencji. Cena 5 zł za egzemplarz. Do nabycia w Diec. Instytucie Akcji Katolickiej, który go na zamówienie może również przesłać.

III. Dział nieurzędowy.

Sprawozdanie Koła Ks. Ks. Prefektów.

Diecezjalne Koło Ks. Ks. Prefektów odbyło dnia 25 marca 1935 r. o godz. 16 w Domu Związkowym przy kościele P. M. w Katowicach walne zebranie.

Zebranie zaszczylicili swoją obecnością J. E. ks. Biskup Dr. Bromboszcz, naczelnik Wydziału Ośw. Publ. P. Kurator Dr. T. Kupczyński i ks. Prałat Milik, wizytator diecezjalny.

Program zebrania:

1. o godz. 16-tej Veni Creator w kościele N. M. P. z błogosławieństwem sakramentalnem;
2. o godz. 16,20 zagajenie walnego zebrania w Domu Związkowym;
3. wybór przewodniczącego walnego zebrania;
4. przeczytanie protokołu z ostatniego walnego zebrania;
5. sprawozdania:
 - a) prezesa, b) sekretarza, c) skarbnika, d) delegata ze zjazdu prezesów w Warszawie, e) komisji rewizyjnej, f) dyskusja, udzielenie absolutorjum;
6. wybór:
 - a) zarządu, b) komisji rewizyjnej, c) delegata na doroczne zebranie Delegatów Diec. Kół Związku Ks. Ks. Prefektów;
7. Wnioski i wolne głosy;
8. Odczyt ks. prof. dr. Rosińskiego: Wychowanie państwowe;
9. zakończenie.

Ad 1. O godz. 16-tej zaintonował ks. Prezes Veni Creator w kościele N. M. P. i udzielił wszystkim obecnym błogosławieństwa sakramentalnego, po którym odmówił modlitwy za zmarłych kolegów.

Ad. 2. W zagajeniu walnego zebrania wita ks. Prezes obecnych na sali a przede wszystkim J. E. ks. Biskupa Dr. Bromboszcza, Pana Kuratora dr. T. Kupczyńskiego i ks. prałata Milika, wizytatora Diecezjalnego. Ks. Prezes korzysta z obecności wszystkich Ks. Ks. Prefektów i składa ks. prałatowi Milikowi serdeczne życzenia z okazji nominacji na Kanonika Kapituły Katedralnej w Katowicach. Następnie odczytuje depeşe hołdownicze, które walne zebranie wysyła do P. Prezydenta R.P., P. Marszałka J. Piłsudskiego, do Nuncjusza Apost. w Warszawie, do ks.

Biskupa Adamskiego i do P. Wojewody dr. M. Grażyńskiego. Życzenia pomyślnych obrad przesłało walnemu zebraniu T. N. S. W.

Ad. 3. Na przewodniczącego walnego zebrania wybrano ks. prof. J. Skudrzyka.

Ad. 4. Po odczytaniu protokołu przez sekretarza zabiera głos p. Kurator, wyrażając żal, że musi przedwcześnie zebranie opuścić z powodu ważnej przeszkody. Podkreśla p. Kurator z uznaniem pracę Koła Ks.Ks. Prefektów. W obecnym okresie przełomowym buduje się nową szkołę polską, opartą na kulturze polskiej, w której czynnik religijny zajmuje ważne miejsce. Jeżeli czasem powstają nieporozumienia, to nie z winy Władzy Szkolnej, ale raczej ze słabości ludzkiej podrzędnych organów. Pan Kurator cieszy się z współpracy Ks. Ks. Prefektów z gro-nem nauczycielskim i przyrzeka poparcie ze swej strony dla naszej pracy. —

Ad. 5. W dalszym ciągu składa sprawozdanie ks. Prezes i zaznacza, że praca zarządu i w poszczególnych Kołach odbywała się według programu, ułożonego na początku roku sprawozdawczego. W pierwszej części programu pracy zarząd dał wskazówki, jak młodzież wychowywać, by ona była żywą i aktywną w społeczności Chrystusowej i postępowała naprawdę po obywatelsku, t. zn. pracowała z poświęceniem dla Państwa naszego. Dla osiągnięcia tego celu należy młodzież wprowadzić w istotę liturgji Mszy św. recytowanej, w pierwszą niedzielę miesiąca odprawić nabożeństwo do Serca Jezusowego z wystawieniem Najśw. Sakramentu. W czasie nabożeństw należy wygłaszać krótkie, treściwe egzorty, zastosowane do potrzeb życia religijnego i obywatelskiego młodzieży, szerzyć zrozumienie idei rekolekcyjnej i sodalicyjnej. Druga część programu miała za zadanie dokształcenie Ks. Ks. Prefektów. W tym celu podzieliłiśmy Ks. Ks. Prefektów na pewne rejony, w których powinni się wzajemnie hospitować na lekcjach i urządzić lekcje praktyczne. Ks. Ks. Prefekci powinni na zebraniach omawiać najważniejsze nowości pedagogiczne, referaty wygłaszać na temat korelacji religji z innymi przedmiotami i zaznajamiać się z lekturą młodzieży. Najważniejszym punktem programu pracy to stworzenie ogniska metodycznego nauki religji. W tym roku zrobiliśmy pierwszy krok: na walnem zebraniu Koła Katow. przeznaczono na założenie ogniska metodycznego 300 zł. Do tego przyrzekł nam pomoc ks. prałat Milik. Ocena pracy Koła należy do walnego zebrania. Ks. Prezes prosi tylko wszystkich Ks. Ks. Kolegów o współpracę, żeby przynajmniej wszyscy przychodzili na zebrania i wykonywali zlecenia zarządu. Kończąc swoje sprawozdanie, dziękuje ks. Prezes serdecznie J. E. Najprzew. ks. Biskupowi Adamskiemu za szczere zainteresowanie się wszystkimi poczynaniami Koła Ks. Ks. Prefektów. W imieniu zarządu dziękuje ks. Prezes Władzom szkolnym, które udzieliły swego poparcia w pracy Ks. Ks. Prefektów, a szczególnie p. Kuratorowi dr. Kupeczyńskiemu. Zwraca się następnie ks. Prezes ze słowami podziękii do ks. prałata Milika, z którego cennych wskazówek zarząd nieraz korzystał. W końcu dziękuje ks. Prezes wszystkim członkom zarządu za współpracę i prosi o dalszą pomoc w zrealizowaniu programu pracy wzniosłej nad wychowaniem młodzieży dla dobra Państwa i Kościoła.

Następuje w dalszym ciągu sprawozdanie sekretarza: Zarząd odbył w bieżącym roku sprawozdawczym 3 posiedzenia. Na pierwszym posiedzeniu ułożono program pracy, składający się z części duszpastersko-wychowawczej i z części metodycznej. Realizując pierwszą część programu Ks. Ks. Prefekci będą się starać wyrabiać wśród powierzzonej im młodzieży ducha pracy w myśl hasła „Bądź pracowitym”. Ks. Ks. Prefekci powinni wykazać, że ich praca duszpastersko-wychowawcza jest w całej pełni pracą państwowotwórczą, bo tylko młodzież religijno-moralnie wychowana będzie postępować naprawdę po obywatelsku. Uchwala się, że nadal szerzyć będziemy zrozumienie idei rekolekcyjnej wśród młodzieży i że wprowadzić należy młodzież w zrozumienie liturgii, by nabożeństwo szkolne stało się potrzebą duszy młodzieży. Ks. Prezes obiecuje zaznajamiać kolegów na zebraniach z najważniejszymi artykułami z czasopism pedagogicznych. Prezesi Kół powinni kolegom zwrócić na to uwagę, by przeczytali podręczniki do historii i języka polskiego celem korelacji ściślejszej tychże podręczników z nauką religii. Lektura domowa młodzieży powinna Ks. Ks. Prefektom być znana. W drugiej części programu przyjmuje się wniosek, by Ks. Ks. uczący religii, hospitowali się wzajemnie na lekcjach jaknajczęściej, by prezesi Kół postarali się przynajmniej o dwie lekcje praktyczno-pokazowe w każdym rejonie. Ks. dr. Siara przypomina utworzenie ogniska metodycznego nauki religii. Uchwalają obecni — zwrócić się do W. O. P. z prośbą o utworzenie wspomnianego ogniska. Ks. prałat Milik obiecuje pewną pomoc z ramienia Kurji Diecezjalnej. Do Związku Diecezjalnych Kół Ks. Ks. Prefektów zwróciliśmy się z zapytaniem, czy każde Koło jest jednostką prawną, czy tylko cały Związek Kół Diecezjalnych. Ks. Wizytator Milik powiadamia zarząd, że z okazji walnego zebrania W. O. P. nie udzieli żadnej organizacji nauczycielskiej dnia wolnego. Na drugim posiedzeniu zarządu omawiano głównie mające być urządzone „Dni Katechetyczne” w Warszawie. Obecni wyrazili pewne zastrzeżenia co do czasu nieodpowiedniego i programu tychże dni katechetycznych. W sprawie emerytury Ks. Ks. górnośląskich uchwala się, by wszyscy, zamierzający po 50 roku życia wstąpić do Diecezjalnej Kasy Emerytalnej napisali prośbę przez zarząd Koła do Zarządu Diec. Kasy Emerytalnej. Sprawę tę można tylko traktować indywidualnie. Na trzecim posiedzeniu obradowano nad terminem i programem walnego zebrania. Ks. Prezes tłumaczył swoją nieobecność na zjeździe delegatów i prezesów Kół w Warszawie. W sprawie ogniska metodycznego nauki religii oświadcza ks. Prezes, że już dwa razy zwróciliśmy się przez Kurję Diecezjalną do W. O. P., ale narazie bez odpowiedzi. Ks. prałat Milik obiecuje zbadać sprawę i ostatecznie załatwić. Wśród wolnych głosów wyrażają obecni oburzenie na sztukę graną w Teatrze Polskim p. t. „Rekruci”, gdzie w ujemnem świetle, krzywdzącem nas, przedstawiony jest ks. prefekt w szkole. Ks. Prezes i ks. dr. Rosiński wybierają się w tej sprawie do autora. Diecezjalne Koło Ks. Ks. Prefektów składa się z Koła Katowickiego, Bielskiego i z sekcji niemieckiej. Koło Bielskie liczy 14 członków i odbyło 4 zebrania, na których omawiano: 1. dokształcanie (Ks. Ks. katechetów) duchowieństwa na podstawie myśli i materiału, opracowanego przez J. E. Najprzew. ks. Biskupa Adamskiego. 2. Realizację programu Diecez. Koła Ks. Ks. Prefektów. 3. Ocena krytyczną lekcji religii w

pierwszej i drugiej klasie gimnazjum, przeprowadzonych przez ks. J. Skudrzyka i ks. Wranke. Bardzo sumiennie pracowała sekcja mniejszości narodowej; odbyła bowiem 6 zebrań przy obecności wszystkich członków. Referaty wygłosili ks. O. Cichy na temat: „Współpraca ks. prefekta z gronem nauczycielskiem nad wychowaniem religijno-moralnem młodzieży. 2. ks. Dyllus: Wartości wychowawcze roku kościelnego. 3. ks. Ligoń: Moje doświadczenia ze Mszą św. recytowaną i wartości wychowawcze sodalicii mariańskiej. Ks. O. Cichy: Nowości wydawnicze na polu piśmiennictwa pedagogicznego. Sekcja mniejszościowa przeprowadziła 10 lekcji metodyczno-praktycznych i kilka Mszy recytowanych. Sekcja niemiecka liczy obecnie 5 członków. Koło Katowickie, kierując się wskazaniem głównego zarządu Diec. Koła, pracowało według następującego programu:

1. *Dokształcanie* Ks. Ks. Prefektów przez urządzanie lekcji praktycznych w poszczególnych rejonach szkolnych. W związku z tem podzielono wszystkie szkoły średnie na 5 rejonów:

Rejon I — Katowice, Mikołów i Siemianowice. Kier. rejonu — ks. R. Josiński w Katowicach.

Rejon II — Chorzów I i II, Ruda, Nowy Bytom i Nowa Wieś. Kier. rej. ks. dr. Siara w Chorzowie.

Rejon III — Mysłowice i Szopienice. Kierownik rejonu ks. dr. Proksch.

Rejon IV — Tarnowskie Góry, Szarlej i Lubliniec. Kierownik rejonu ks. Peikert w Tarnowskich Górach.

Rejon V — Rybnik. Kierownik rejonu ks. Adamczak.

2. *Opracowanie* referatów na tematy korelacji przedmiotów świeckich z nauką religii. Wyznaczono dla poszczególnych dziedzin następujących referatów:

a) dla podręczników szkolnych nauki historii i literatury: ks. dr.

Proksch, ks. Olma i ks. Gawor;

b) problem katechetyczno-wychowawczy: ks. dr. Siara;

c) czasopisma pedagogiczne: ks. dr. Proksch;

d) pomoce naukowe: ks. Peikert.

3. *Pielęgnowanie* życia liturgicznego: Referat objął ks. Czorny.

4. *Żywą współpracę* z ogniskiem metodycznym dla nauki religii w Katowicach.

Ad. 1. W poszczególnych rejonach szkolnych przeprowadzono ogółem 14 lekcji pokazowo-praktycznych, z czego w rejonie Katowickim odbyły się 2 lekcje, w rejonie Chorzów 4, w rejonie Mysłowice 6, w rejonie Tarnowskie Góry 2.

Ad. 2. W myśl zasady korelacji opracowano dwa referaty: a) Podręczniki nowe dla historii i języka polskiego I i II klasa Gimnazjum 4-letniego a nauka religii: ks. Olma, b) Podręcznik literatury dla klasy VI Gimnazjum a nauka religii: ks. Gawor. Poza tem wygłoszono następujące referaty: ks. Siara — Współpraca katechety z gronem nauczycielskiem; koreferat — ks. dr. Proksch; Szkolnictwo w Ameryce — ks. dr. Rosiński; Nauczanie liturgiki — ks. Czorny.

Ad. 3. Pielęgnując życie liturgiczne księża Prefekci przeprowadzili w swoich zakładach Msze św. recytowane. W Katowicach odbyło się

w Gimnazjum Państw. 7 Mszy św. recytowanych, w gimnazjum żeńskim 2, w gimnazjum matematyczno-przyrodniczym 2; w Chorzowie w Gimnazjum Państw. 2, w żeńskim 3; w Siemianowicach 2; w Szarleju 5; w Tarnowskich Górach 3; w Rudzie 1; w Mysłowicach 2.

Ad. 4. Ks. dr. Siara przeprowadził w ognisku metodycznym 1 lekcję pokazową i wygłosił 2 referaty. Na kursie katechetycznym w Warszawie (11.—13. I. 1935 r.) wzięło udział 9 księży z Katowickiego Koła: ks. dr. Siara, ks. Josiński, ks. Olma, ks. Czorny, ks. Kosyrczyk, ks. Skudrzyk, ks. Gawłowski, ks. Schubert i ks. Gawor.

Zebrań odbyło się w ubiegłym roku 7. Członków liczy Koło 25.

Pominać nie można, że w dniach katechetycznych wygłosił ks. dr. Siara praktycznie opracowany referat na temat: Współpraca ks. Prefekta z gronem nauczycielskim nad wychowaniem religijno-moralnym młodzieży. Liczne oklaski i dyskusja były dowodem, że referat budził zainteresowanie i że Koło nasze godnie było reprezentowane na ogólnopolskich dniach katechetycznych. Jak z zestawienia Ks.Ks. Moderatorów Diecezjalnych wynika, jest w diecezji 20 sodalicyj męskich w gimnazjach i seminarjach. Niema tylko sodalicyj w Gimnazjum Żorskiem. Praca w sodalicyjach z każdym rokiem się pogłębia i postępuje naprzód. W ubiegłym roku odbyły się dwie serie rekolekcji zamkniętych dla maturzystów. W Diezdzicach było 84, w Rybniku 28 uczestników. W szkołach średnich żeńskich wszędzie mamy sodalicyje; w rekolekcjach zamkniętych dla maturzystek wzięło udział 80 sodalisek.

Ad. c) Skarbnik ks. prof. Gnilka przedstawia stan kasy: w roku bieżącym było: dochodu 510,90 zł, rozchodu 287,95 zł. Saldo 222,95 zł.

Ad. d) Na zjazd Ks.Ks. Prezesów pojechał w zastępstwie ks. Prezesa Sekretarz, który daje sprawozdanie ogólne z Dni Katechetycznych i z posiedzenia Ks.Ks. Prezesów poszczególnych Kół Diecezjalnych. Omawiano w Warszawie sprawę likwidacji Związku Diec. Kół Ks.Ks. Prefektów. Uchwalono po dłuższej dyskusji zachować status quo i poczekać na załatwienie sprawy przez komisję szkolną Episkopatu. Administracja miesięcznika katechetycznego apeluje do wszystkich Kół o punktualne płaćcenie prenumeraty i o większą liczbę abonentów. Koło śląskie płaci sumiennie i wszyscy członkowie prenumerują miesięcznik.

Ad. e) Komisja rewizyjna zbadała stan kasy i stwierdziła zgodność z podkładami kwitowemi.

Ad. f) W dyskusji zabiera głos ks. Prałat Milik, zapytując się, czemu w rejonie Rybnickim program pracy nie jest wykonany. Tłumaczy ks. Gawor, że w tym rejonie jest sam ks. Adamczak i nie trzeba było tego rejonu utworzyć.

Ad. 6. Po udzieleniu absolutorjum wybiera się stary zarząd, tylko na miejsce ks. Peikerta wchodzi ks. Kosyrczyk. Na członków komisji rewizyjnej wybrano ks. Gawłowskiego, ks. Skudrzyka i ks. Peikerta. Na delegata na doroczne zebranie Delegatów Diec. Kół Związku Ks.Ks. Prefektów wybiera się preza i w zastępstwie sekretarza.

Ad. 7. Wśród wolnych głosów żali się ks. Cynar, że P. W. urządza w niedzielę obozy koncentracyjne z pominięciem nabożeństwa szkolnego. Ks. Prałat Milik wyjaśnia, że tą sprawę już raz załatwiono, że P. W. musi młodzieży dać czas i sposobność do wysłuchania Mszy św.

Ks. Prałat Milik przypomina obecnym Ks.Ks. Prefektom, że mają się starać o dekrety profesorskie przez dyrekcję zakładów swoich a młodzi Ks.Ks. Prefekci powinni złożyć egzamin katechetyczny. Chociaż i władza szkolna się tego nie domaga, Kurja Biskupia dla konsekwencji postępowania tego żąda.

Następnie walne zebranie uchwała następujące wnioski:

1. Walne zebranie zwraca się do W. O. P. z prośbą o wyasygnowanie dla poszczególnych zakładów corocznie ryczałtu w wysokości 250 zł na pokrycie wydatków związanych z potrzebami liturgicznymi.
2. Walne zebranie Diec. Koła Ks.Ks. Prefektów zwraca się do Kurji Diecezjalnej z uprzejmą prośbą o wyjednanie w Wydziale Ośw. Publ. urlopu dla 2 lub 3 księży celem wyjazdu tychże do Wiednia albo Monachium dla dalszego kształcenia się w przedmiotach pedagogicznych. Prosimy również dla tych księży o paszport bezpłatny i o odpowiednie subwencje na pokrycie wydatków związanych z tym wyjazdem.
3. Na ostatniem walnem zebraniu Koła Katowickiego dnia 11. III. br. uchwalono założyć ognisko metodyczne nauki religii i przeznaczono na ten cel z kasy Koła 300 zł, przyczem ks. Wizytator zapewnił już dla powyższego celu lokal w Kurji Diecezjalnej. Walne zebranie Diecezjalnego Koła Ks.Ks. Prefektów zwraca się do Kurji Diecezjalnej z prośbą o pomoc pieniężną oraz o wyjednanie nam pewnej subwencji w W. O. P.

W dalszym ciągu zabiera głos J. E. Najprzew. ks. Biskup dr. Bromboszcz, dziękując w imieniu chorego jeszcze ks. Biskupa Adamskiego wszystkim Ks.Ks. Prefektom za pracę ciężką w dzisiejszej szkole. Władza duchowna zdaje sobie sprawę z ciężkich warunków pracy Ks.Ks. Prefektów. Ks. Prefekt musi się dziś nastawiać do nowych form życia szkolnego pozytywnie, pokonywać wrogów nauki religii i zawsze mieć przed oczyma wzniosły program Akcji Katolickiej, w której kiedyś inteligencja przez nas wychowana ma zająć ważne miejsce. Stary gmach Kurji Diecezjalnej będzie oddany organizacjom Diecezjalnym, wśród których również ognisko metodyczne nauki religii może znaleźć pomieszczenie. Nie jest nawet wykluczone, że Kurja Diecezjalna udzieli nam pewnej subwencji.

Ad. 8. W myśl programu wygłosił teraz ks. dr. Rosiński referat na temat Wychowania Państwowego. Referent przedstawił w sposób niezwykły i obszerny głęboki ideał i treść wychowania państwowego, jego konieczność w dobie obecnej i zadanie ks. Prefekta do współpracy z gronem nauczycielskiem nad wychowaniem państwowem młodzieży. Wykazał referent dokładnie, ile z racji naszego przedmiotu i stanowiska w szkole mamy sposobności do udowodnienia, że praca nasza jest w całej pełni państwowo-twórczą i wychowaniem państwowem.

Po referacie zabrał między innymi głos J. E. ks. Biskup Bromboszcz, podkreślając aktualność tematu oraz potrzebę uwypuklania katolickiego wychowania państwowego młodzieży. Referat ten należałoby w pewnych punktach rozszerzyć i wygłosić go dla szerszego ogółu duchowieństwa.

Ad. 9. Przewodniczący walnego zebrania dziękuje wszystkim za przybycie, kończąc zebranie o godz. 18,30.

Ks. Olma, sekretarz.

Ks. dr. Proksch, prezes.

Komunikaty:

Uniwersyteckie wykłady dla duchowieństwa.

Rektorat Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w porozumieniu z rektoratem seminarjum duchownego w Lublinie urządza wykłady naukowe dla duchowieństwa w dniach od 2 do 5 lipca br. Ogólnym tematem wykładów będzie „Kościół”.

Szczegółowy program jest następujący:

Dnia 2 lipca.

Godz. 10: Msza św. i otwarcie.

Godz. 11: Obiektywna wartość Odkupienia a symbolizm modernistyczny — ks. prof. A. Słomkowski, Lublin.

Godz. 12: Kościół jako mistyczne ciało Chrystusa Pana — ks. prof. A. Tymczak, Przemyśl.

Godz. 5: Kościół jako najwyższy sędzia w zagadnieniach religijnych — ks. prof. J. Kruszyński, Lublin.

Godz. 6: Czem Kościół może najbardziej pociągnąć do siebie współczesnych ludzi — ks. rektor J. Maśliński, Katowice.

Dnia 3 lipca:

Godz. 10: Kościół jako instytucja prawna — ks. prof. M. Wyszynski, Lwów.

Godz. 11: Istota i zadania kapłaństwa w Kościele Chrystusowym — ks. prof. T. Wilczyński, Lublin.

Godz. 12: Istota Mszy św. w świetle współczesnych poglądów teologicznych — ks. prof. E. Florkowski, Kraków.

Godz. 5 i 6: Jedność Kościoła a współczesne próby zjednoczenia Kościołów chrześcijańskich — ks. prof. Wł. Goral, Lublin.

Dnia 4 lipca:

Godz. 10: Pojęcie Kościoła w nowszej teologii protestanckiej — prelegent będzie później podany.

Godz. 11: Pojęcie Kościoła w nowszej teologii prawosławnej — ks. prof. M. Niechaj, Lublin.

Godz. 12: Postawa Kościoła względem współczesnych prądów umysłowych — ks. prof. J. Pastuszka, Lublin.

Godz. 5: Postawa Kościoła wobec teorii i praktyki państw totalnych — ks. rektor A. Szymański, Lublin.

Godz. 6: Dogmatyczne podstawy Akcji Katolickiej, jako pomocniczego organu kapłaństwa — ks. dyrektor St. Wojsa, Włocławek.

Dnia 5 lipca:

Godz. 10 i 11: Idee przewodnie w konkordatach, zawartych przez Piusa XI — ks. prof. J. Wiślicki, Lublin.

Godz. 12: Kościół i sprawy religijne w Konstytucji polskiej — ks. prof. P. Kałwa, Lublin.

Godz. 5: Czem jest Kościół dla Polski? — prelegent będzie podany później.

Godz. 6: Czem jest Stolica Apostolska dla Kościoła i ludzkości — ks. dyrektor. Wł. Lewandowicz, Warszawa.

Wykłady będą się odbywać w gmachu K.U.L. Kierownictwo zastrzega sobie możliwość zmian, o ile będą konieczne. Karta wstępu wynosi 5 zł, mieszkanie, obiad, kolacja — 5 zł dziennie. We wszystkich sprawach związanych z wykładami należy zwracać się pod adresem: Wykłady uniwersyteckie dla duchowieństwa, Lublin, Uniwersytet.

Zgłoszenia na mieszkanie i utrzymanie należy skutecznie najpóźniej do dnia 25 czerwca br.

Zakłady Ub. SS. Szkolnych de Notre Dame.

W Bielsku, mieście powiatowem, w ślicznej podgórskiej okolicy, tuż obok kościoła parafialnego mieszczą się Zakłady Ub. SS. Szkolnych de Notre Dame, obejmujące oprócz przedszkoli i szkoły powszechnej polskie Seminarjum dla Ochroniarek i Gimnazjum nowego typu, połączone z internatem, przeznaczonym także dla aspirantek, postulantek czy kandydatek zakonów żeńskich.

Zakład Wychowawczy w Jedłowniku.

Zarząd Zakładu Wychowawczego Sióstr Opatrzności w Jedłowniku (ad Wodzisław) przyjmuje zamówienia na szaty liturgiczne oraz naprawę tychże, jakoteż wszelkie roboty artystyczne w zakres ten wchodzące. Zarząd przyjmuje też bieliznę do prania i reperacji, gdyż niektóre wychowanki, nie posiadające uzdolnienia do robót artystycznych, właśnie w tym kierunku okazują wiele zamiłowania.

Wszystkie te prace Zakład wykonuje po cenach jaknajprzystępniejszych, by jako nowopowstała instytucja mógł rozwijać swą działalność humanitarną a tem samem zasiląć swe zapotrzebowania.

Wydawnictwa.

Warszawskie Studja Teologiczne. Nakładem Polskiego Towarzystwa Teologicznego w Warszawie. (Uniwersytet, Theologicum.)

Polskie Towarzystwo Teologiczne w Warszawie wykazuje już od kilku lat ożywioną działalność literacką. Oprócz niżej omówionych prac wydało następujące książki:

1. Ks. dr. A. Pawłowski: Dogmat Niepokalanego Poczęcia w oświetle-
niu nowszych prawosławnych teologów rosyjskich. X + 125. 1930. 5.50 zł.

2. Ks. dr. J. Salamucha: Pojęcie dedukcji u Arystotelesa i św. To-
masza z Akwinu. X + 130. 1930. 5.50 zł.

3. Praca zbiorowa profesorów Uniw. Warsz.: Studja Augustyńskie.
121. 1931. 4,— zł.

4. Ks. dr. E. Dąbrowski: Przemienienie Chrystusa według ewangelii
synoptycznych. XVI + 139. 1931. 5.50 zł.

W ostatnich latach wyszły:

5. Ks. dr. W. Kłepkowski: *Działalność kościelna biskupa Wojciecha Jastrzębca*. XV + 123. Warszawa 1932.

Wojciech Jastrzębiec, ur. w r. 1362 w Łubnicy, w ziemi Sandomierskiej, był 1399—1412 biskupem poznańskim, 1412—1423 biskupem krakowskim i kanclerzem królestwa polskiego, a 1423—1436 arcybiskupem gnieźnieńskim i prymasem Polski. Materjalizm i duch kariery wśród duchowieństwa wyższego, niski poziom umysłowy u księży parafjalnych, niezachowanie rezydencji, kumulacja beneficjów, spory duchowieństwa świeckiego z zakonem o jurysdykcję, targi z rycerstwem o dziesięcinę, agitacja husytów, schizma i wielkie sobory XV wieku, oto tło działalności biskupa Jastrzębca. Wyjątkowo długo, bo 37 lat, dzierżył pastorał biskupi i w tych latach dużo objawił ducha reformy połączonego z talentem organizacyjnym. Erygował 22 kościoły parafjalne i kolegiaty w Warszawie i Łowiczu. Przyczynił się do głoszenia polskich kazania; dawniej bowiem rzadkie bywały w całym Kościele polskim kazania po polsku dla ludu. Z uśpienia XIV w. obudził życie synodalne. Wizytował w r. 1426 całą Polskę z wyjątkiem diecezji wrocławskiej, gdyż tutaj już wtedy objawiała się tendencja do oderwania Wrocławia od Gniezna, dosadnie przedstawiona w pracy ks. dr. Wojtasa p. t. *Przynależność diecezji wrocławskiej do prowincji gnieźnieńskiej*. Wtedy też biskup Jastrzębiec wszczął pierwsze kroki do obecnie znów aktualnej kanonizacji królowej Jadwigi.

Książka powyższa ks. Kłepkowskiego jest pracą doktorską, dokonaną pod dozorem wybitnych sił naukowych; dlatego też zawiera dużo materiału krytycznego i źródłowego, opartego o bogaty aparat naukowy. Szczególnie w dziale synodalnym przynosi wiele nieznanych rzeczy i w nowem świetle przedstawia samą postać biskupa Jastrzębca, wypaczoną dotychczas przez nieuzasadnione podejrzenia o sprzyjanie doktrynie husyckiej.

6. Ks. dr. Fr. Śmidoda: *Sprawy dziesięcin w Trybunale Koronnym w latach 1578—1589*. XVII + 126. Warszawa 1933.

Jest to pierwsze dzieło omawiające wyroki Trybunału Koronnego, najwyższego i bezapelacyjnego Sądu króla Stefana Batorego w sprawach dziesięcin. Trybunał ten był jednym z głównych czynników zwycięstwa katolicyzmu nad protestantyzmem w Polsce. Rozprawa ks. prof. Śmidody jest bardzo ciekawa nie tylko dla prawnika i historyka, ale także dla socjologa, gdyż omawiając dojście do powstania Trybunału daje piękny obraz stosunków wśród Duchowieństwa ówczesnego i Episkopatu, stosunków kościelnych i społecznych z końcem XVI wieku, szczególnie zaś przedstawia, jak przekształcała się w owym czasie gospodarstwo czynszowe, zagrodniczo-kmieccze w gospodarstwo folwarczne, jak temsamem upada organizacja gminy wiejskiej, a szlachcie wchodzi w prawa sołtysa z prawem sądzenia poddanych.

7. Ks. dr. W. Roślan: *Istotne cechy łaski według pism Ojców Apostolskich*. XVI + 152. Warszawa 1934.

8. Praca Zbiorowa: *Christos — Soter*. XII + 180. Warszawa 1934.

Praca powyższa wysuwa sześć wielkich problemów, wiążących się z dziełem odkupienia ludzkości i rozwiązuje je trafnie w duchu teologii i filozofii chrześcijańskiej. Podkreślić należy wysoki poziom naukowy,

jasność i związość ujęcia zagadnień i uwzględnienie momentu apologetycznego. Ks. dr. W. Michalski kreśli ideę soterjologiczną. Ks. dr. Dąbrowski następnie zajmuje się procesem Chrystusa. Że śmierć Chrystusa jest odkupieniem ludzkości, stwierdza ks. dr. A. Bukowski T. J. w trzeciej rozprawie. Dalszym aktem odkupienia, wywodzi ks. prof. Rosłaniec, jest zmartwychwstanie Chrystusa, jako dowód Jego boskiego posłannictwa, tworząc zarazem niewzruszoną podstawę naszej wiary i rękojmię przyszłego zmartwychwstania naszego. — W związku z Odkupieniem wyłania się aktualna kwestja, która już oddawna niepokoiła myślicieli, czy mianowicie idea Kościoła, albo utożsamiającego się z nim Chrystjanizmu, jest odpowiedzią na najgłębsze aspiracje społeczne człowieka. Zagadnienie to naświetla trafnymi refleksjami ks. dr. W. Kwiatkowski. Lecz wpływ Chrystjanizmu wzgl. Kościoła zaznacza się nie tylko na życiu jednostki i praktycznem życiu społecznem, ale również i na spekulatywnem myśleniu. Że ten wpływ jest pozytywny i twórczy, dowodzi ks. dr. Chojnacki.

Jeżeli założeniem autorów było uczcić pracą swoją 19-wiekowy jubileusz Odkupienia a zarazem duchowieństwu i katolickiej inteligencji dać pamiątkę, która przeżycia jubileuszu mocno pogłębi i utrwali, przyznać trzeba, że autorzy z zadania swego chlubnie się wywiązali.

9. Ks. dr. Antoni Pawłowski: *Idea Kościoła w ujęciu rosyjskiej teologii i historjografji*. XVI + 270. Warszawa 1935.

Autor opracował w dziele o 262 stronach w sposób naukowy ideę Kościoła, opierając się na źródłach i literaturze nie tylko polskiej, lecz także rosyjskiej i niemieckiej, wprowadzając nas przytem w dziedzinę w studjach naszych teologicznych zupełnie opuszczoną. Jaki był rozwój dogmatu i nauki teologicznej w Kościele prawosławnym po odłączeniu się od Kościoła katolickiego zostało wyświetlone na przykładzie eklezjologii. Autor omawia I eklezjologję konserwatywną w księgach symbolicznych i u teologów konserwatywnych, II eklezjologję A. Chomiakowa mistyczno-racjonalistyczną, która dzisiaj jeszcze ma wiele zastępców na emigracji rosyjskiej, III eklezjologję postępową u teologów i t. zw. szkoły świeckiej, oraz IV eklezjologję genialnego filozofa W. Sołowjewa, którego studia doprowadziły do poznania prawdy i przejścia na wiarę katolicką. Polecałoby się przed przeczytaniem dzieła odnowić naukę teologii katolickiej o tradycji i Kościele, ażeby w całej pełni ocenić bezradność teologów prawosławnych wobec problemu, jak zachować depositum fidei bez Papiestwa nieomylnego.

Feliks Nowowiejski: *Hasło Chórów Kościelnych*. Na chór mieszany a capella. Poznań, Księgarnia św. Wojciecha.

Do treściwego tekstu ułożonego przez J. E. ks. Prymasa Hłonda utworzył znany artysta-kompozytor Nowowiejski odpowiednią melodię. „Hasło“ gorąco polecić można wszystkim chórom kościelnym.